

нього є джерелом щастя. Якщо ж навпаки, або не відповідає можливостям і здібностям людини, то вона може ще й завдати великої шкоди вихованцям [3].

Сковорода висуває нову систему принципів і методів навчання. Він засуджує скосування людської думки і волі авторитаризмом та догматикою. Він радив викладати знання доступно, ясно і точно, відповідно до віку дітей. Безумовно, що тоді, коли в школі панували схоластика і догматизм, ці вимоги просвітителя були новим словом у педагогіці. Педагог обстоював ідею наочності у навчанні. Крім групових та індивідуальних уроків, проводив додаткові заняття, які давали змогу розширити навчальну програму. Також він практикував вільну гурткову форму навчання.

Не дивно, що шкільна освіта, яка панувала в XVIII ст., взагалі не задовольняла філософа. Він засуджував платну освіту, а натомість вимагав загальнодоступної, безкоштовної освіти для народу, однакової для всіх: жінок та чоловіків, вважав, що освіта повинна служити народові [3].

Просвітителя глибоко хвилювали виховні питання. Проголосивши природовідповідність головним принципом виховання, він наголошував, що воно має спиратися на природні нахили дитини, й вимагав від вихователя, щоб той виявляв її природні здібності. Одним із основних завдань педагога він вважав виховання високоморальної людини.

Григорій Савич не розлучався зі своїм улюбленим музичним інструментом – сопілкою, а тому велику увагу приділяв естетичному вихованню засобами музики. Дбаючи про естетичний розвиток учнів, він навчав їх гри на різних інструментах: органі, флейті та сопілці, також організовував заняття з хору.

У своїй учительській діяльності Г. С. Сковорода завжди стояв на позиціях народності виховання. Його педагогічна спадщина є життєдайним джерелом, з якого черпатиме насагу ще не одне покоління українців.

Отже, педагогічні погляди Г. Сковороди тісно пов'язані з його етичними і соціальними поглядами. Мета виховання, на його думку, заключається у формуванні освіченої людини шляхом самопізнання. Він цінує силу думки і духу людини, яку дає їй наука, яка повинна проникати в народ.

Сковорода вважав, що виховання дитини повинно починатись ще з перших днів після її народження. Він рекомендував батькам і вихователям якомога раніше виявляти в дитини її нахили і прилучати до відповідної діяльності.

Список використаних джерел

1. Дічек Н. П. Сковорода Григорій Савич (1722–1794). Українська педагогіка в персоналіях : у 2 кн. : навч. посіб. для ВНЗ / за ред. О. В. Сухомлинської. К. : Либідь, 2005. Кн. 1: X–XIX століття. С. 198–207.
2. Стельмахович М. Г. Г. Сковорода і народна педагогіка. *Початкова школа*. №1. 1996. С. 46–50.
3. Ярмаченко, М. Д., Калениченко Н. П. Питання освіти та виховання у творчій спадщині Г. Сковороди. *Початкова школа*. №12. 1995. С. 4–6.

Дар'я ШАКАЛІЙ

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

У величезному темпі розвитку науки характерному для XXI ст. є використання цифрових технологій, які пронизали всі ланки життя сучасної людини. Це підтверджують саме дані із європейської цифрової стратегії згідно якій одним із напрямів розвитку

людства є використання технологій, які функціонують для людей, та змінюють їх буденність, саме на це й спрямована дистанційна освіта [1].

Сьогодні це питання є дійсно актуальним, у зв'язку з пандемією, яка виникла не так давно. Як показала практика, ми були недостатньо підготовлені, щоб ефективно продовжувати навчання. Сучасний стан дистанційної освіти має бути покращеним. Здобувачі вищої освіти зобов'язані володіти знаннями, які отримують у вищі. Особливо студенти, які є майбутніми педагогами, тому що від кваліфікації цієї ланки суспільства залежить майбутнє інших людей [2].

Відмінною особливістю дистанційного навчання є надання учням можливості самим отримувати необхідні знання, користуючись розвиненими інформаційними ресурсами (бази даних і знань, комп'ютерні, в тому числі мультимедіа, навчальні та контролюючі системи, відео- і аудіозаписи, електронні бібліотеки), проведення відео- і телевізійних лекцій, круглих столів, комп'ютерних відео- і текстових конференцій тощо [3].

Дистанційне навчання передбачає активну взаємодію як з учителем – координатором курсу, так і з іншими партнерами, співпраці в процесі різного роду пізнавальної і творчої діяльності.

Система контролю повинна носити систематичний характер і будуватися як на основі оперативного зворотного зв'язку (передбаченої в структурі навчального матеріалу, оперативного звернення до викладача або консультанта курсу в будь-який зручний для учня час), автоматичного контролю (через системи тестування), так і відстроченого контролю (наприклад, при очному тестуванні) [2].

Дистанційне навчання (ДН) – це навчання на відстані, коли вчитель і учень розділені просторово і коли всі або більша частина навчальних процедур здійснюється з використанням сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій [3]. Таке навчання через Інтернет, при якому надання учнем значної частини навчального матеріалу і більша частина взаємодії із вчителем здійснюються з використанням технічних, програмних і адміністративних засобів глобальної мережі Інтернет [4].

Суттєвих змін у змістовому і в організаційно-методичному плані зазнала діяльність педагогічних і науково-педагогічних працівників системи освіти, керівників закладів освіти різних рівнів, практичних психологів, соціальних педагогів, методистів, менеджерів освіти тощо [1].

Адже пандемія та інші надзвичайні ситуації мають соціально-психологічні та індивідуально-психологічні наслідки, і зазвичай, бувають негативними – паніка, немотивована агресія, обмеження соціальних контактів, депресія, недовіра тощо.

Найбільш відомими психологічними ознаками карантину як форми ізоляції є сенсорна депривація, монотонія, одноманітність інтер'єру приміщення, дозвільний характер, гіподинамія, нудьга, похідними від яких може стати певний душевний дискомфорт і навіть депресія [2].

Ефективність будь-якого виду навчання на відстані залежить від чотирьох складових:

- а) ефективної взаємодії викладача та учня, незважаючи на те, що вони фізично розділені відстанню;
- б) педагогічних технологій, які при цьому використовуються;
- в) ефективності розроблених методичних матеріалів і способів їх доставки; г) ефективності зворотного зв'язку.

Іншими словами, ефективність дистанційного навчання залежить від якості використаних матеріалів (навчальних курсів) і майстерності педагогів, що беруть участь у цьому процесі.

Тому педагогічна, змістовна організація дистанційного навчання (як на етапі проектування курсу, так і в процесі його використання) є пріоритетною.

Звідси важливість концептуальних положень, на яких передбачається будувати сучасний курс дистанційного навчання. Коротко їх можна викласти наступним чином:

1. У центрі процесу навчання знаходиться самостійна пізнавальна діяльність учня (учіння, а не викладання).

2. Важливо, щоб учень навчився самостійно здобувати знання, користуючись різноманітними джерелами інформації; умів з цією інформацією працювати, використовуючи різні способи пізнавальної діяльності та мав при цьому можливість працювати у зручний для нього час.

3. Самостійне формування знань не повинно носити пасивний характер, навпаки, учень з самого початку повинен бути залучений в активну пізнавальну діяльність, не повинно обмежуватись опануванням знаннями, але неодмінно передбачає їх застосування для вирішення різноманітних проблем навколишньої дійсності.

4. Організація самостійної (індивідуальної або групової) діяльності учнів у мережі передбачає використання новітніх педагогічних технологій, адекватних специфіці даної форми навчання, що стимулюють розкриття внутрішніх резервів кожного учня і одночасно сприяють формуванню соціальних якостей особистості.

Найбільш вдале в цьому відношенні навчання у співпраці (для активізації пізнавальної діяльності кожного учня в мережах), метод проектів (для творчого інтегрованого застосування отриманих знань), дослідні, проблемні методи.

Отже, розвиток дистанційної освіти дозволяє ефективно реалізовувати вимоги Концепції Нової української школи. Це спосіб допомогти сьогоднішнім дітям завтра стати новаторами, цілеспрямованими, творчими і надійними ланками команди, суспільства, країни. Така система освіти вчить жити в реальному світі, вміти реагувати на зміни, критично мислити, бути творчою особистістю [3].

Список використаних джерел

1. Digital Agenda for Europe. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ec.europa.eu/digitalsinglemarket/en/content/european-digital-strategy> (дата звернення: 27.10.2020).

2. Жевакіна Н. В. Технологія дистанційного навчання: сутність та особливості. *Вісн. Луган. держ. пед. ун-ту імені Тараса Шевченка*. 2003. № 4. С. 68–73.

3. Цюман Г. М. Дистанційне навчання: сутність, цілі, принципи, особливості, вимоги. *Програмне забезпечення та адміністрування навчального процесу при ДН*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ukrainetoday.jimdo.com/дистанційне-навчання>

Віта СЕДУН

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В КОЛЕКТИВІ

В умовах демократизації виховання, дотримання прав і свобод людини питання про взаємини колективу й особистості набуває особливої гостроти. Протягом багатьох десятиліть вважалося, що особистість повинна безумовно підкорятися колективу. Тотальна колективізація особистості спричинила втрату нею індивідуальності, набуття положення «гвинтика». Сьогодні вітчизняна наука, опираючись на глибинні філософські концепції людини і досвід світової педагогічної думки, шукає нові рішення проблеми формування особистості учня за допомогою колективу.

Кожна людина більшою чи меншою мірою прагне самоствердитися в колективі, посісти в ньому найзручніше місце. Проте процес включення її в систему колективних взаємин складний, неоднозначний і глибоко індивідуальний. Школярі, майбутні члени колективу, відрізняються один від одного станом здоров'я, зовнішністю, рисами